

Ordblindhed & Iværksætteri

– ekspliceret via Styrk dine Styrker

Professor Kim Klyver

Syddansk Universitet, Center for Bæredygtig Erhvervsfremme &
Institut for Erhverv og Bæredygtighed

Støttet af:

Tietgenfonden

Forord

Der findes to slags historier om iværksættere. Den ene kender vi fra mediernes glitrende sider: Helten med den store idé, millioninvesteringer og den hurtige vækstrejse. Den anden er næsten usynlig, men langt mere udbredt. Det er historien om mennesker, der bærer på udfordringer, men som også er deres styrke.

Denne rapport handler om dem, der er ordblinde. For de fleste er iværksætteri både et tilflugtssted – en vej væk fra fordomme og hele tiden at skulle kompensere for at være “normal”. Men også et springbræt – en mulighed for at bruge deres kreativitet, praktiske evner og menneskelige egenskaber som brændstof til nye ideer. Begge veje er lige virkelige, og begge vidner om, at modgang kan være grobund for virkelyst.

I de følgende sider møder vi iværksættere, der sjældent finder vej til avisernes glittede erhvervstillæg, men hvis historier bærer på noget mere varigt end kvartalsregnskaber: erfaringer, der flytter mennesker. Én deltager sagde: “Det har givet mig netværk og tro, når man samler outsidersne, bliver vi de normale.” Iværksætteri foregår ikke i Excel-ark, men i det øjeblik, hvor man endelig står i et rum, hvor man ikke skal kompensere for sine mangler, før man kan brænde igennem. En anden deltager formulerede det sådan: “Jeg har fået mod og selvtillid til at tænke større og række ud til samarbejdspartnere.” Det er mere end et personligt fremskridt – det er gnisten, hvor drømmen rækker ud over baglokalet og bliver til et blik mod verden.

Vi håber, at rapporten taler til mindst to grupper: iværksætteren, der finder sig selv i fortællingerne – og de rådgivere og politikere, der former fremtidens rammer. De, der kan være med til at skabe rammer, hvor forskellighed ikke er en hæmsko, men en styrke.

For i sidste ende handler dette ikke kun om ordblindhed og iværksætteri. Det handler om at forstå, at det usete potentiale ofte spirer dér, hvor vinden blæser imod.

God læselyst.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'P. Kofler'.

Peter Kofler

Bestyrelsesformand hos Danske Iværksættere

Om forfatteren

Kim Klyver er professor i iværksætteri på Institut for Erhverv og Bæredygtighed og Center for Bæredygtig Erhvervsfremme ved Syddansk Universitet, Chair of Social Science & Business hos Danish Institute of Advanced Studies (DIAS) samt adjungeret professor ved University of Adelaide.

Før han blev professor, har han haft forskningsstillinger ved Swinburne University of Technology og Stanford University og en deltidsstilling som gæsteforsker ved Stockholm School of Economics. Kims nuværende centrale forskningsinteresser omfatter iværksætteri under kriser, hverdagsiværksætteri, herunder iværksætteri blandt minoritetsgrupper (eks. flygtninge og ordblinde) samt betydningen af social støtte og netværk for iværksættere.

Hans forskning har modtaget adskillige internationale priser, og han har publiceret mere end 50 internationale tidsskriftsartikler, mange i prestigefyldte tidsskrifter. Hans bog fra 2022 "Store Kriser – Parathed og strategier i danske virksomheder" blev udnævnt som den næstbedste ledelsesbog i 2022 af Børsen.

Hans seneste bog "Hverdagsiværksætteri – Illusioner og fakta" forsøger at tegne et billede af den almindelige iværksætter i modsætning til den ofte portrætterede vækstiværksætter. Han er jævnligt i medierne som ekspert og skriver også ofte kronikker til de landsdækkende aviser.

Kim Klyver

Professor ved Syddansk Universitet

Indholdsfortegnelse

Forord	2
Om forfatteren	3
Sammenfatning	6
Anbefalinger til iværksættere med ordblindhed	9
Anbefalinger til erhvervsfremmesystemet	9
Baggrund og formål	10
Fremgangsmåde	11
Hvem er de?	12
Ordblindhed og håndtering	16
Arbejdsmarkedsvilkår	20
Iværksætteri generelt blandt personer med ordblindhed	22
Kvantitativ analyse	22
Kvalitativ analyse	24
Iværksætteri i træningsprogrammet	28
Referencer	35

Rollemodel

Julie Nymann, Kunstner og iværksætter

Foto: Ana Baumann

Sammenfatning

Denne rapport undersøger ordblindhed og iværksætteri og sammenligner specifikt to grupper: en almindelig stikprøve af personer med ordblindhed og deltagere med ordblindhed fra iværksætter-træningsprogrammet “Styrk dine Styrker”.

Rapporten undersøger menneskelig kapital, psykologiske profiler (herunder resiliens og selveffektivitet) og arbejdsforhold, der er relevante for valget af at blive iværksætter. Analysen viser, at personer med ordblindhed ofte forfølger iværksætteri gennem to forskellige veje:

- **Frivilligt iværksætteri**, som er drevet af ambitioner og brugen af deres styrker.
- **Flugt iværksætteri**, som er drevet af tilflugt fra misforståelser og fordomme.

Undersøgelsen evaluerer også effektiviteten af iværksætter-træningsprogrammet “Styrk dine Styrker”.

Der er fem vigtige konklusioner:

- 1 Begrænset tidligere erfaring, men ordblindhed driver iværksætterambitioner:** Personer med ordblindhed har generelt begrænset tidligere erfaring med iværksætteri (77 % har ikke startet en virksomhed før) og ledelse (50 % har ingen ledelseserfaring). Rapporten viser samtidig, at ønsket om at blive iværksætter hos personer med ordblindhed i høj grad drives af troen på egne evner som iværksætter, arbejdsindsats og endda graden af ordblindhed i sig selv. Det sidste antyder, at ordblindhed kan være en motivation for at starte en virksomhed.
- 2 To forskellige veje til iværksætteri - frivillig eller flugt:** I rapporten identificeres to primære veje for, at personer med ordblindhed bliver iværksættere: Frivilligt iværksætteri og flugt-iværksætteri. Frivilligt iværksætteri er et bevidst valg, der er drevet af styrker, passioner og en ambition om positive resultater, hvor man bruger sine kreative evner og evnen til at løse problemer som fordele. Flugt-iværksætteri vælges for at undslippe omgivelser, hvor ordblindhed bliver misforstået, mangler støtte eller fører til fordomme. Her er det primære formål at skabe trykthed og undgå risiko.
- 3 Regulatorisk fokus forklarer motivationsstrategier:** Disse to iværksætterveje er i høj grad påvirket af iværksætternes regulatoriske fokus: Mulighedsfokus eller sikkerhedsfokus. Personer med mulighedsfokus drives af muligheder, og de bruger offensive strategier til at optimere ydeevnen og kompensere for svagheder. Personer med sikkerhedsfokus forsøger derimod at bevare status quo, undgå risici og bruger ofte defensive strategier til at skjule vanskeligheder. Undersøgelsen viser tydeligt, at et sikkerhedsfokus ofte fører til flugt-iværksætteri, mens et mulighedsfokus fører til frivilligt iværksætteri.
- 4 Fællesskab og selvopfattelse - ordblindhed som en styrke:** Iværksætter-træningsprogrammet blev værdsat højt af deltagerne, hvor en stor fordel var muligheden for at møde andre iværksættere med ordblindhed og udveksle erfaringer. Dette skabte en stærk følelse af fællesskab og gensidig forståelse. Et centralt positivt resultat var, at programmet hjalp mange deltagere med at få øget selvtillid og mod til at forfølge deres drømme, idet de lærte at se deres ordblindhed som en styrke i stedet for en svaghed.
- 5 Hverdagsiværksættere med nicheorienteret originalitet:** De fleste iværksættere med ordblindhed karakteriseres bedst som hverdagsiværksættere snarere end vækstiværksættere. De har relativt lave vækstambitioner. Til trods for generelt lav originalitet i forretningsidéer, mener mange deltagere, at de tilbyder noget unikt, især i forhold til deres valgte målgrupper. Flere af idéerne er specifikt rettet mod andre personer med ordblindhed.

Rollemodel

Palle Top, Stifter af Kabeltromlen
Foto: Danske Iværksættere

Anbefalinger til iværksættere med ordblindhed

1. Gør ordblindhed til en styrke og fokusér på muligheder: Brug dine kreative evner og evne til at løse problemer som fordele. Omfavn et mulighedsfokus. Brug offensive strategier, der aktivt kompenserer for svagheder og hjælper dig med at nå dine mål.

2. Opbyg selvtillid og find forbilleder: Troen på egne evner er en stærk drivkraft for iværksættere. Find andre succesfulde iværksættere med ordblindhed som forbilleder. Opdel store opgaver i mindre dele, og fejrr de små succeser for at styrke din selvtillid.

3. Prioriter netværk og sociale færdigheder: Stærke sociale færdigheder og et støttende netværk er afgørende. Arbejd bevidst med at udvikle disse færdigheder og deltag i netværksarrangementer. Det kan opbygge selvtillid og et stærkt fællesskab og give dig mod til at gå fra flugt-iværksætteri til et mere frivilligt og selvvalgt iværksætteri.

4. Brug hjælpeteknologi og skab struktur: Udnyt hjælpeteknologi (LST) til at øge din effektivitet. Skab klare strukturer og rutiner i din forretning for at optimere din præstation. Det giver dig et solidt fundament, så du kan fokusere på de opgaver, der giver dig energi og glæde.

Anbefalinger til erhvervsfremmesystemet

1. Styrk troen på egne evner og opbyg et mulighedsfokus: Arbejd aktivt med at styrke tro på egne evner hos personer med ordblindhed, da det er en stærk drivkraft for at starte virksomhed. Brug andre succesfulde iværksættere med ordblindhed som forbilleder. Vejled dem til at fokusere på muligheder fremfor begrænsninger, så de ser deres ordblindhed som en kreativ styrke.

2. Dyrk et stærkt, struktureret fællesskab: Prioriter at skabe et miljø, der fremmer netværk. Strukturerede netværksmuligheder i træningsforløb kan være værdifulde, da de skaber et stærkt fællesskab og kan give modet til at starte egen virksomhed.

3. Tilbyd praktisk træning og brug af hjælpeteknologi: Sørg for at træningsprogrammerne er praktiske og hands-on frem for generelle forelæsninger. Opmuntre til strategisk brug af hjælpeteknologi (LST), som mange allerede bruger, da det forbedrer effektiviteten og skaber et solidt fundament for succes.

4. Boost selvværd og håb: Vær opmærksom på, at personer med ordblindhed kan opleve uoverensstemmelse mellem opfattet og real fremgang i deres iværksætterrejse. Fejrr fremskridt for at øge forståelse for den reelle fremgang, og for at øge selvværd og håb.

Baggrund og formål

Projektet "Styrk dine Styrker" handler om at give ordblinde en håndsækning til at udnytte deres styrker gennem iværksætteri. Formålet er at tilbyde personer med læse- og skrivevanskeligheder et målrettet iværksætterforløb, der passer til deres behov og måde at lære på.

Projektet forløber fra september 2023 til december 2025. I forbindelse med projektet afholdes 5 iværksætterforløb for personer med ordblindhed. Som forsker på Syddansk Universitet har jeg fulgt iværksætterforløbene dels via kvalitative interviews og dels via spørgeskemaundersøgelser.

Der er en stigende interesse for neurodiversitet og iværksætteri, ikke mindst fordi folk med neurodiversitet ofte er overrepræsenteret blandt iværksættere. I en ny stor repræsentativ undersøgelse af danske iværksættere (n=2011) havde 18 % ADHD (3,7 % med diagnose), 5 % autisme (0,6 % med diagnose) og 13 % var ordblinde (6 % med diagnose) (Nielsen & Klyver, 2025). Disse diagnoser er væsentlig højere end, hvad der ses hos den generelle befolkning på 3 %, 1 % og 7-8 % hos personer med henholdsvis ADHD, autisme eller ordblindhed.

Den stigende interesse for neurodiversitet og iværksætteri har dog primært fokuseret på folk med ADHD. Der findes kun fire videnskabelige studier af iværksætteri blandt personer med ordblindhed. Ingen af disse går i dybden med hvorfor og hvordan personer med ordblindhed starter virksomhed. Formålet med rapporten er at forstå hvorfor og hvordan personer med ordblindhed starter virksomhed for at skabe indsigt til gavn for (1) *personer med ordblindhed, der overvejer at blive iværksættere* og (2) *erhvervsfremmeaktører, der ønsker at fremme iværksætteri blandt personer med ordblindhed*.

Fremgangsmåde

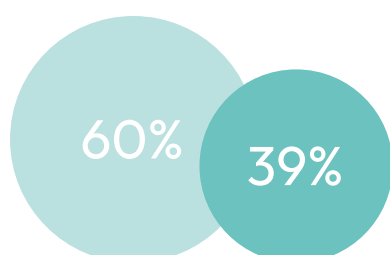
Rapporten er baseret på tre forskellige undersøgelser.

- **Spørgeskema til medlemmer af Ordblindeforeningen:** Via nyhedsmails fra Ordblindeforeningen og opslag på sociale medier har vi søgt personer med ordblindhed, der vil svare på et online spørgeskema. 111 har svaret. Formålet med denne undersøgelse var at forstå, hvad der forklarer intentioner om at blive iværksætter blandt personer med ordblindhed.
- **Kvalitativt studie af spirende iværksættere med ordblindhed:** Via rekruttering gennem træningsprogrammet "Styrk dine Styrker" er der interviewet 49 spirende iværksættere om deres erfaringer og oplevelser på arbejdsmarkedet, samt deres overvejelser og oplevelser i forbindelse med at starte egen virksomhed. Interviewene er transskriberet og systematisk kodet og herefter er der udviklet en model, der forklarer forskellige veje til iværksætteri for personer med ordblindhed.
- **Før- og eftermåling af deltagerne på "Styrk dine Styrker" træningsprogrammet:** Ved opstarten og afslutningen af træningsprogrammet fik deltagerne mulighed for at besvare et spørgeskema. Vi fik 63 besvarelser i opstarten og 31 ved afslutningen. Formålet med de to spørgeskemaer var at forstå effekten af træningsprogrammet.

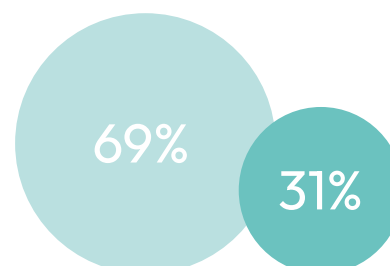
Hvem er de?

Kvinder Mænd

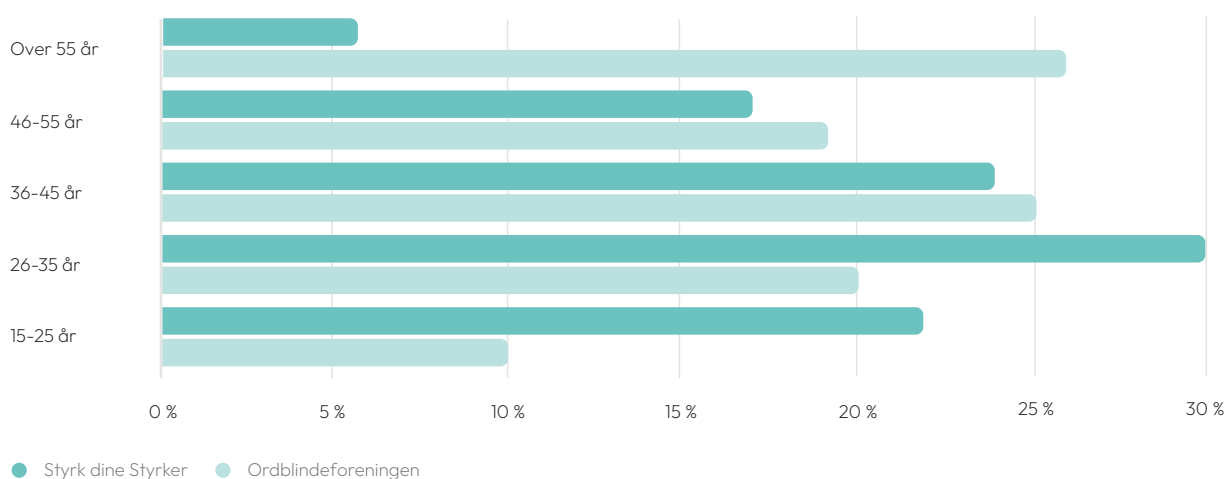
Styrk dine Styrker

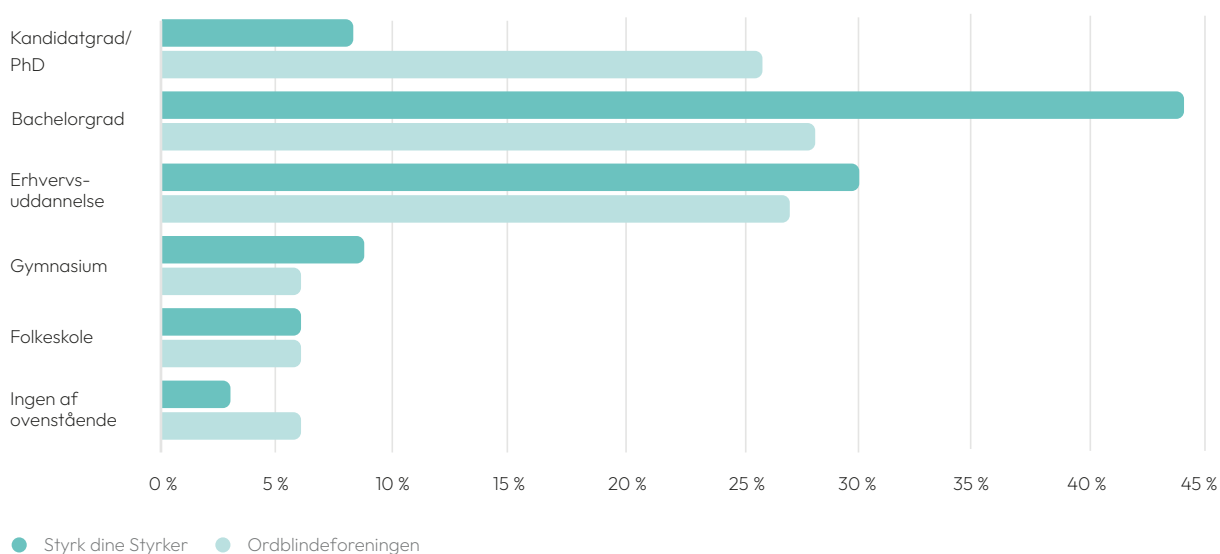
Ordblindeforeningen

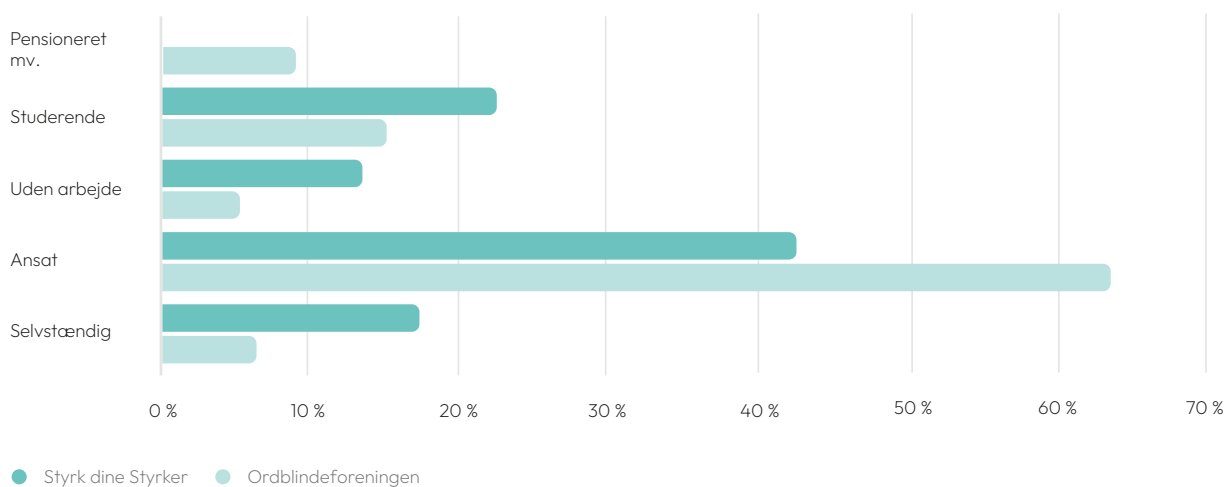
Deltagerne i Styrk dine Styrker er yngre med flest i aldersgruppen 26-35 år

De fleste har en bachelorgrad eller erhvervsuddannelse, specielt blandt deltagerne i Styrk dine Styrker

Flere studerende, folk uden arbejde og selvstændige blandt deltagerne i Styrk dine Styrker

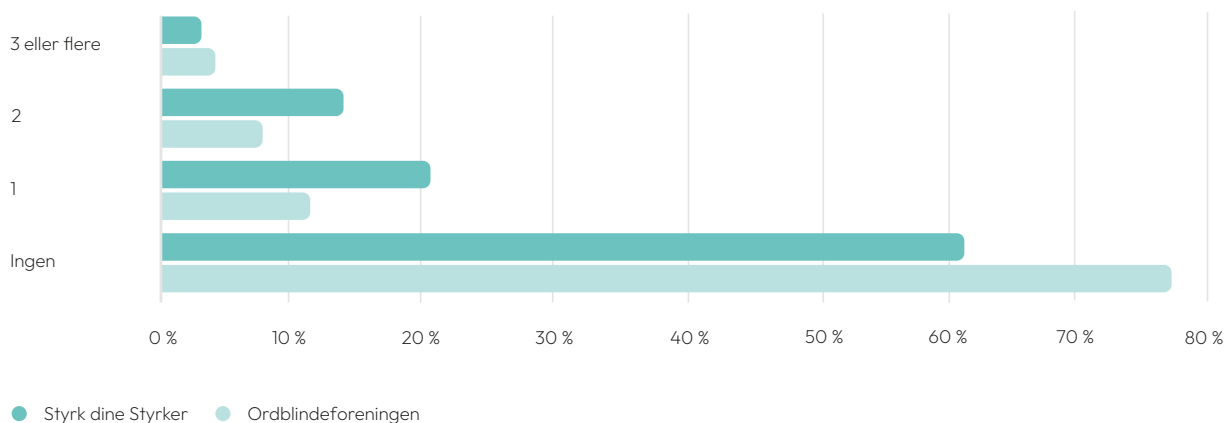

Demografi: køn, alder, uddannelse

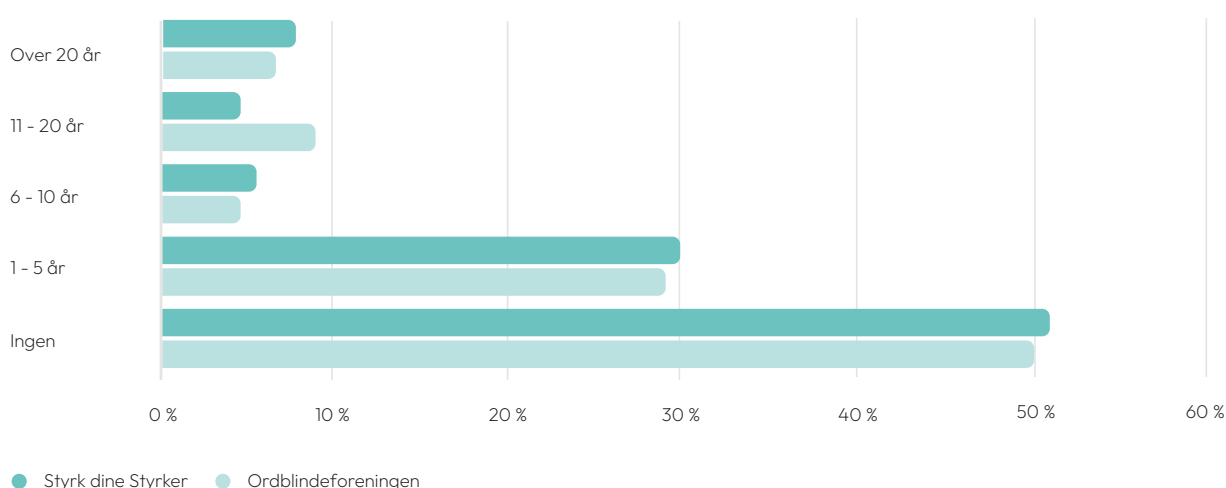
- **Ordblinde-stikprøven repræsenterer besvarelser fra medlemmer af Ordblindeforeningen.** Deltagerne er primært mænd (69 %) og har en relativt høj gennemsnitsalder på 44 år. Aldersfordelingen viser, at den største gruppe er over 55 år (26 %), efterfulgt af 36-45-årige (25 %). Uddannelsesmæssigt er der en jævn fordeling mellem forskellige niveauer, hvor 28 % har en bachelorgrad og 26 % en kandidatgrad/PhD. Det er således primært højtuddannet, som har besvaret spørgeskemaet. Med hensyn til beskæftigelse er langt størstedelen fuldtidsansatte (52 %), mens 7 % er selvstændige.
- **Styrk dine Styrker-stikprøven består af deltagere fra træningsprogrammet.** Deltagerne er yngre, med en gennemsnitsalder på 37 år. Størstedelen af deltagerne er mellem 26-35 år (30 %). Stikprøven er også overvejende mandlig (60 %), men med en mere jævn kønsfordeling sammenlignet med den anden gruppe. Uddannelsesniveaue er højt, især med en stor andel som har en bachelorgrad (44 %). Med hensyn til beskæftigelse er en betydelig andel allerede selvstændige (17 %), hvilket er mere end dobbelt så mange som i Ordblindeforeningen-stikprøven.
- **De to stikprøver adskiller sig på flere punkter.** Deltagerne i "Styrk dine Styrker" er yngre, har en højere andel af bacheloruddannelser og en væsentligt højere andel af selvstændige. Stikprøven fra Ordblindeforeningen er ældre, består i højere grad af mænd og er primært fuldtidsansatte lønmodtagere.

Menneskelige kapital: ledelseserfaring og iværksættererfaring

Mere iværksættererfaring blandt deltagerne i Styrk dine Styrker (antal tidligere virksomhedsopstarter)

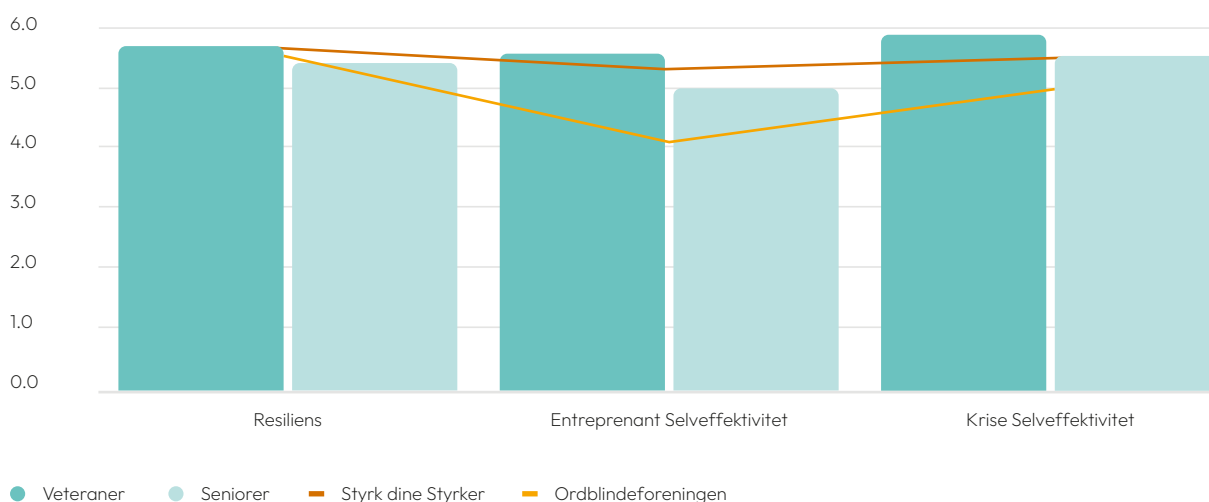
Begrænset ledelseserfaring i begge grupper

- **Deltagerne i ordblinde-stikprøven har generelt meget begrænset erfaring med iværksætteri og ledelse.** En overvældende majoritet, 77 %, har ingen tidligere opstartede virksomheder. Ligeledes har halvdelen ingen ledelseserfaring. En mindre andel (29 %) har 1-5 års erfaring, mens resten har begrænset erfaring ud over det.
- **Styrk dine Styrker-stikprøven har betydeligt mere erfaring med iværksætteri,** hvor 38 % tidligere har startet en virksomhed (sammenlignet med 23 % i ordblinde stikprøven). Samtidig har 51 % ingen ledelseserfaring på niveau med ordblinde-stikprøven.

Psykologisk profil

Ordblinde adskiller sig ikke nævneværdigt fra andre grupper, bortset fra lavere entreprenant selveffektivitet blandt ordblinde generelt.

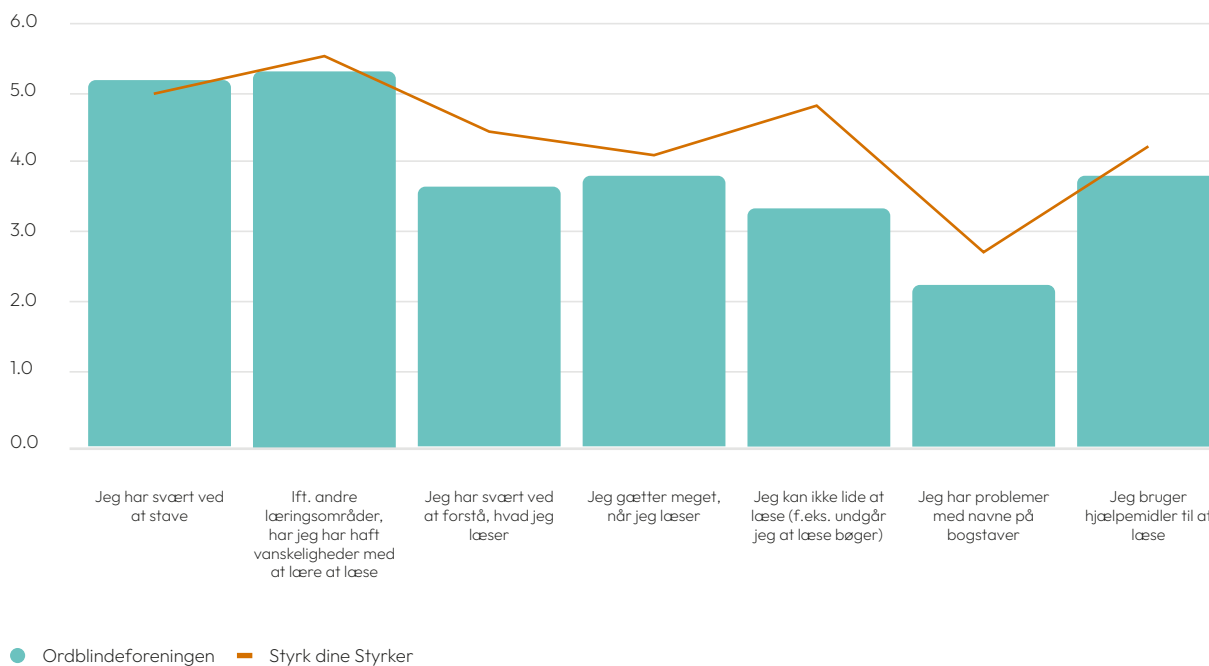

- **Analysen har kigget på tre faktorer**, som tidligere i forskningslitteraturen har vist at betyde noget for iværksætteri, ikke mindst blandt grupper med modgang. Rapporten sammenligner samtidig disse tal fra ordblinde-stikprøven og Styrk dine Styrker-stikprøven med lignende data fra veteraner og seniorer med iværksætterintentioner.
- **Ved resiliens forstås individers evne til at komme sig over, eller positivt tilpasse sig, en vanskelig situation**, som fører til personlig vækst (Klyver et al., 2022). Ved entreprenant selveffektivitet forstås individers overbevisning om, at de med succes kan udføre den adfærd, der kræves for at opnå de ønskede resultater, mens der ved krise selveffektivitet forstås individers vurdering af deres evne og effektivitet til at udføre en specifik opgave, godt under stressende livsbegivenheder (Klyver et al., 2022).
- **Analyserne viser**, at personer med ordblindhed ikke adskiller sig nævneværdigt fra andre grupper, bortset fra lavere entreprenant selveffektivitet blandt personerne i ordblinde-stikprøven.

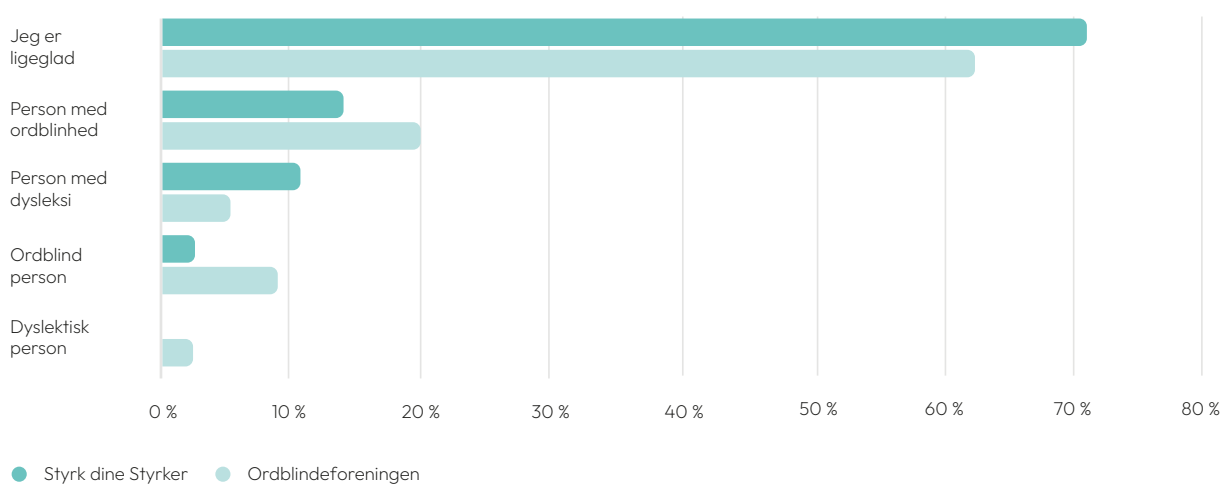
Ordblindhed og håndtering

Deltagerne fra Styrk dine Styrker er mere ordblinde end ordblinde- stikprøven

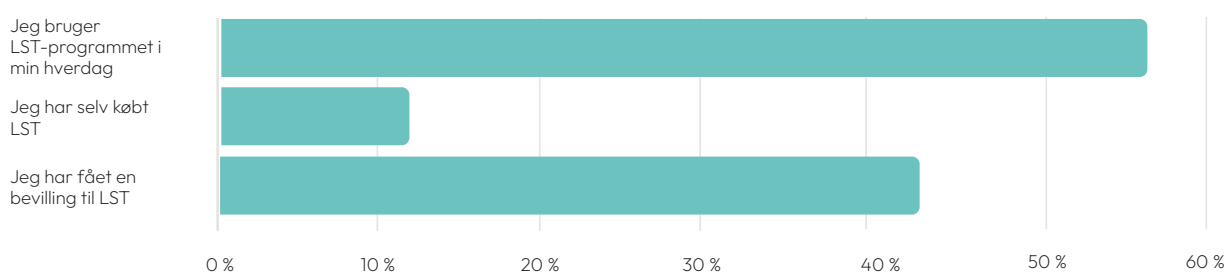

Langt de fleste er ligeglade med hvordan de tiltales

56 % bruger LST-hjælpe midler (% -vis ja)

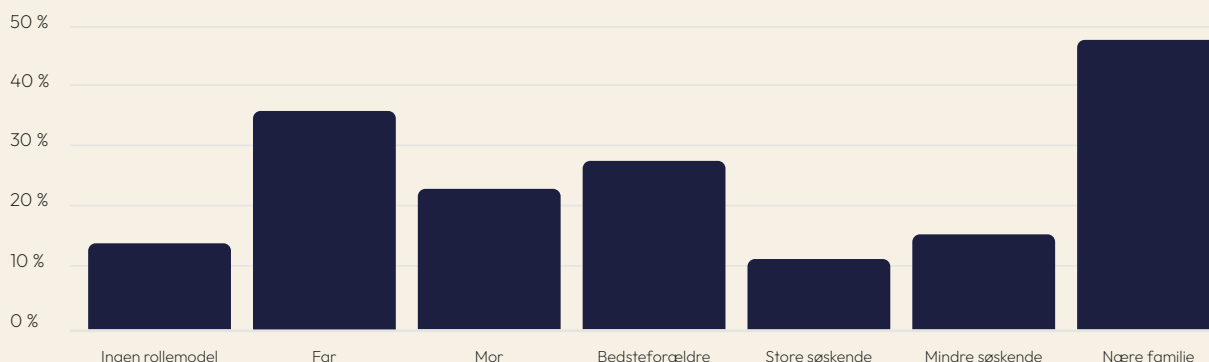

Rollemodel

Michael Mølbæk, Stifter af Nordic Coffee House

Foto: Nordic Coffee House

86 % har ordblinde rollemodeller i familien

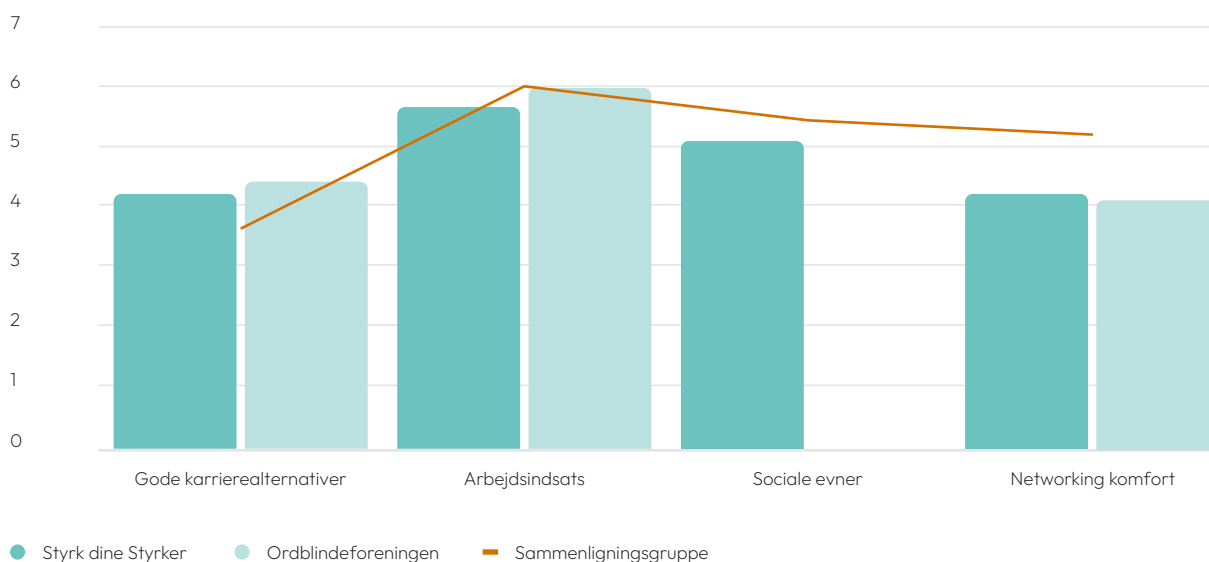

I rapporten kigges også på forskellige faktorer til at forstå, hvordan personer med ordblindhed håndterer de udfordringer, som de står overfor.

- **Graden af ordblindhed.** I første omgang målt graden af ordblindhed via en etableret, men tilpasset, skala (Bismo, 2021), der består af 7 spørgsmål. Deltagerne i Styrk dine Styrker-stikprøven er mere ordblinde end ordblinde-stikprøven. Begge stikprøver scorer højest i forhold til at stave og læse.
- **Identitet.** De fleste ordblinde bekymrer sig ikke meget om, hvordan de tiltales. I ordblindestikprøven er 63 % ligeglade, hvordan de tiltales, mens det tilsvarende tal i Styrk dine Styrker-stikprøven er 71 %. Hvis en bestemt betegnelse foretrækkes, er det oftest "person med ordblindhed" frem for ordblind person, person med dysleksi eller dyslektisk person.
- **Brug af hjælpemidler.** Over halvdelen af personer med ordblindhed (56 %) bruger LST-hjælpemidler (Læse og skriveteknologier) i deres hverdag, hvoraf 43 % af dem har fået hjælpemidlerne bevilliget, mens de resterende selv har finansieret.
- **Rollemodeller.** Forskning har vist, at rollemodeller er vigtige for at skabe selveffektivitet og handlekraft. I stikprøven fra Ordblindeforeningen fandt vi, at hele 86% af personer med ordblindhed har familiemedlemmer, som også har ordblindhed. De fleste af disse rollemodeller er "andre nære familiemedlemmer" (48 %) eller fædre (36 %), og mange havde flere ordblinde rollemodeller i familien.

Arbejdsmarkedsvilkår

Personer med ordblindhed har lavere sociale evner og networking komfort

Note om sammenligningsgrupper: Gode karrierealternativer = Højt uddannede fagfolk i USA; Arbejdsindsats = Norske ansatte; Sociale evner / Networking komfort = Danske jobsøgende

Det er ofte oplevelserne på arbejdsmarkedet og de kompetencer man opbygger undervejs, der er afgørende for, hvorvidt folk generelt, men også personer med ordblindhed vælger at blive iværksættere. I rapporten kigges der på fire faktorer, som ofte er diskuteret i forskningslitteraturen, som afgørende for iværksættervalget. Vi har fundet data fra sammenlignede grupper for hver af de fire faktorer.

- **Karrierealternativer.** Interessant synes det, at personerne i ordblinde-stikprøven og specielt "Styrk din Styrker"-stikprøver, oplever at de har gode karrierealternativer, sammenlignet med højt uddannede fagfolk i USA. De indikerer, at iværksætteriet og karriereskift for mange ikke er et spørgsmål om nødvendighed, men et bevidst valg imod en ny mulighed.
- **Arbejdsindsats.** Selvom forskning indikerer, at personer med ordblindhed ofte arbejder hårdere end deres modparter (Doyle, 2020), viser denne analyse ikke nogen afgørende forskel. Norske ansatte leverer samme arbejdsindsats.
- **Sociale evner / Netværkskomfort.** Måske mest interessant, i forhold til tidligere forskning, viser resultaterne, at personer med ordblindhed har lavere sociale evner og networking komfort end tilfældet hos danske jobsøgende (Klyver, 2012). Forskellene er ikke store, men trods alt overraskende givet de tidligere forskningsresultater, der viser, at personer med ordblindhed ofte udvikler gode sociale evner og høj networking komfort (Doyle, 2020).

	Spørgsmål	1 Meget uenig til 7 Meget enig
Karrierealternativer (Carson, Carson, & Bedeian, 1995)	1. I betragtning af min erfaring og baggrund er der attraktive alternativer til rådighed for mig inden for andre arbejdsområder. 2. Jeg ville have mange muligheder, hvis jeg besluttede at ændre mit arbejdsområde. 3. Jeg er glad for, at jeg har mange alternativer til rådighed for at ændre mit arbejdsområde. 4. Hvis jeg forlod min nuværende branche/karriere, ville jeg føle, at jeg ikke havde nogen andre rimelige muligheder.	
Arbejdsindsats (Kuvass & Dysvik, 2009)	1. Jeg prøver at arbejde så hårdt som muligt. 2. Jeg lægger med vilje en stor indsats i at udføre mit arbejde. 3. Jeg bruger ofte ekstra kræfter på at udføre mit arbejde. 4. Jeg leverer næsten altid mere end den acceptable indsats. 5. Jeg tøver normalt ikke med at gøre en ekstra indsats, når det er nødvendigt.	
Sociale evner (Ferris et al., 2001)	1. Jeg har let ved at sætte mig selv i andres position. 2. Jeg er meget bevidst om, hvordan jeg bliver opfattet af andre. 3. I sociale situationer er det altid klart for mig præcis, hvad jeg skal sige og gøre. 4. Jeg er særlig god til at fornemme andres motivationer og skjulte dagsordener. 5. Jeg er god til at gøre mig synlig iblandt indflydelsesrige mennesker . 6. Jeg er god til at læse andres kropssprog. 7. Jeg er i stand til at justere min adfærd og blive den type person, der dikteres af enhver situation.	
Netværkskomfort (Wanberg et al., 2000)	1. Jeg er tryk ved at spørge mine venner til råds vedrørende min karriere. 2. Jeg kan ikke lide at genere folk om mine karriereovervejelser, fordi jeg ved, at de har travlt. 3. Jeg har ikke noget imod at spørge familiemedlemmer og slægtninge, om de har nogle karriereråd til mig. 4. Jeg er tryk ved at bede tidligere kolleger eller bekendte om deres hjælp omkring min karriere. 5. Jeg føler det påtrængende at spørge andre om konkrete råd omkring min karriere. 6. Jeg er tryk ved at følge op på folk, når jeg har kontaktet dem om min karriereovervejelser. 7. Jeg er genert over at tale om min karriere med andre. 8. Jeg kan ikke lide at ringe til venners venner om mulige problemer i forbindelse med min karriere.	

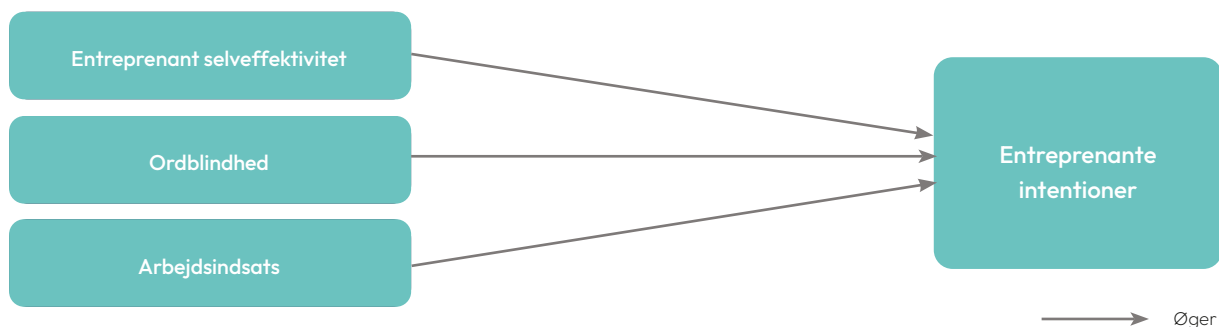
Iværksætterier generelt blandt personer med ordblindhed

For at forstå iværksætteri blandt personer med ordblindhed udførte vi både en kvantitativ analyse af Ordblinde-stikprøven og foretog en grundig analyse af interviews med 49 personer med ordblindhed, som var i processen med at starte en ny virksomhed.

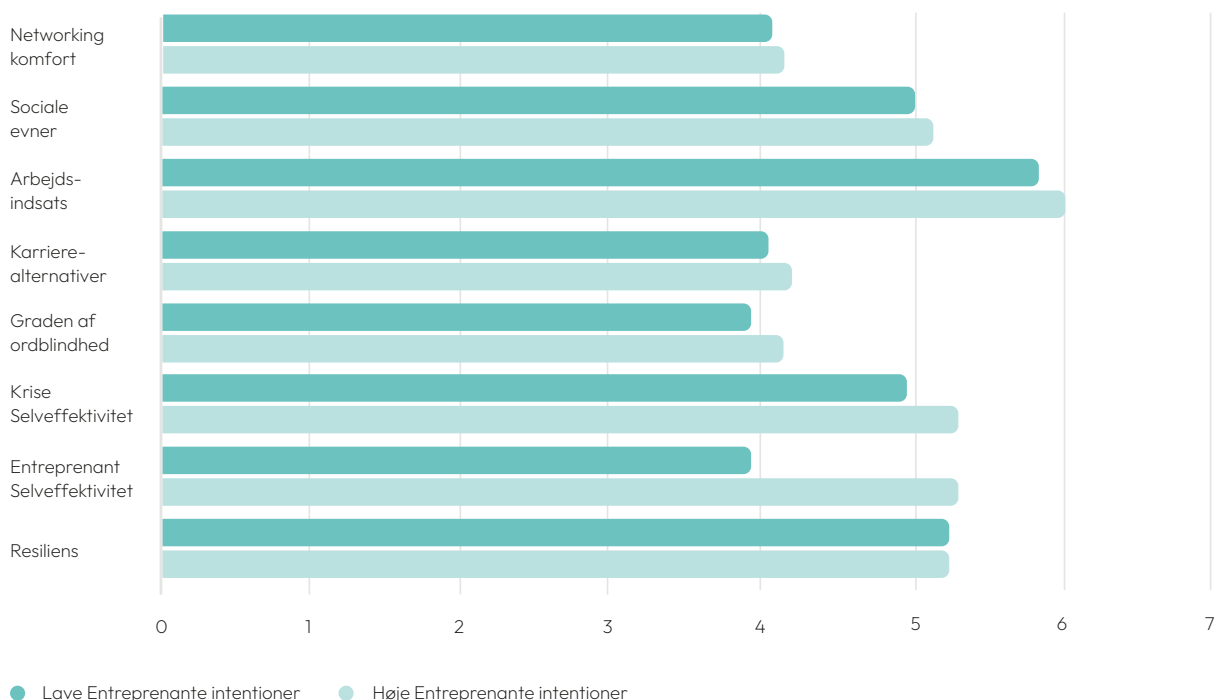
Kvantitativ analyse

	Entreprenante intentioner
Resiliens	n.s
Entreprenant Selveffektivitet	91 %
Krise Selveffektivitet	n.s
Graden af ordblindhed	56 %
Karrierealternativer	n.s
Arbejdsindsats	76 %
Sociale evner	n.s
Networking komfort	n.s

Note: Baseret på separate logistiske regressioner; Entreprenante intention ≥ 4 ; Spørgsmål: Jeg er klar til at gøre alt for at være iværksætter, Mit professionelle mål er at blive iværksætter, Jeg vil gøre alt for at starte og drive mit eget firma, Jeg er fast besluttet på at oprette et firma i fremtiden, Jeg har meget seriøst overvejet at starte et firma, Jeg har den faste hensigt at starte et firma en dag. Analysen er en tværsnitsanalyse og kan dermed ikke endeligt afgøre kausalitet.

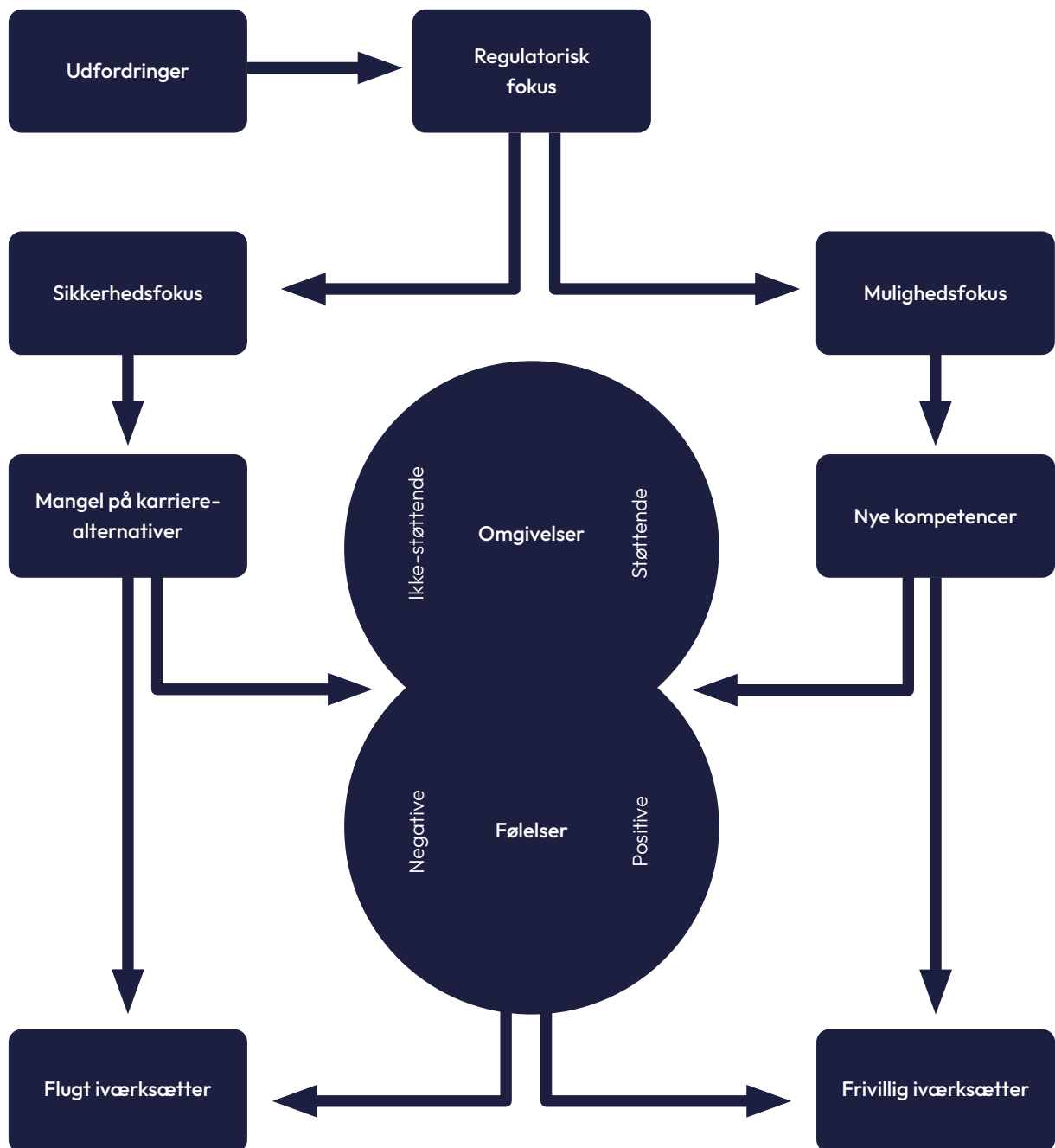
Høje entreprenante intentioner findes blandt individer med højere entreprenant selveffektivitet, højere grad af ordblindhed og højere arbejdsindsats

- **Jeg opdelte de 111 besvarelser fra ordblinde-stikprøven i to grupper.** 24 % havde høje entreprenante intentioner (højere end 4 i gennemsnit for de seks spørgsmål med en skala fra 1 til 7). Herefter analyserede jeg sammenhængen mellem entreprenante intentioner og de tre psykologiske karakteristiske og de fire arbejdsmarkedsvilkår. Tre af de i alt syv faktorer kunne signifikant forklare entreprenante intentioner.
- **Det viser sig, at en skala-stigning på 1,** eksempelvis fra "6 enig" til "7 meget enig", øger sandsynlighed for, at respondenter har entreprenante intentioner med 91 %. Der er altså en stor sammenhæng mellem personers selveffektivitet og deres entreprenante intentioner. Den næststørste sammenhæng var mellem arbejdsindsats og entreprenante intentioner. En skalastigning på 1 følges af en 76 % større sandsynlighed for, at personen har entreprenante intentioner. Sidst fandt jeg en sammenhæng for graden af ordblindhed og entreprenante intentioner. En skala stigning på 1 øger sandsynligheden for, at personer har entreprenante intentioner med 56 %. Ordblindhed er således med til at skærpe folks intentioner for at starte virksomheder.

Kvalitativ analyse

Men hvad for forskellige veje til iværksætteri ses blandt personer med ordblindhed? I den kvalitative analyse af de 49 spirende iværksættere med ordblindhed viser to primære veje sig: frivilligt iværksætteri og flugt-iværksætteri. Begge veje er påvirket af, hvordan personen ser på verden og deres egen situation.

Frivilligt iværksætteri: Drevet af styrke og ambitioner

Frivilligt iværksætteri er et bevidst og målrettet valg om at starte egen virksomhed, ofte fordi det passer til personens styrker og passioner. For iværksættere med ordblindhed handler det om at udnytte deres kreative og problemløsende evner, som de ser som en fordel, ikke en begrænsning. Denne vej er drevet af et mulighedsfokus, hvor man er motiveret af at opnå positive resultater, succes og personlig vækst. Disse iværksættere er ofte ambitiøse og udvikler nye færdigheder som kreativitet og social kompetence for at nå deres mål.

Flugt-iværksætteri: Et fristed fra fordomme

Flugt-iværksætteri er valget om at starte egen virksomhed for at slippe væk fra et miljø, hvor ordblindhed misforstås, mangler støtte eller fører til fordomme. Denne vej er primært drevet af et sikkerhedsfokus, hvor man prioriterer tryghed og undgåelse af risiko. I stedet for at stræbe efter vækst, handler det for disse iværksættere om at skabe et sikkert fristed, hvor de ikke føler sig begrænset af andres manglende forståelse for deres udfordringer. De udvikler sjældent nye kompetencer, men søger i stedet et alternativ til traditionelle karriereveje, som de ikke finder attraktive.

Regulatorisk fokus: Sikkerhedsfokus og mulighedsfokus

Mulighedsfokus og sikkerhedsfokus er centrale begreber i teorien om regulatorisk fokus, som beskriver, hvordan mennesker nærmer sig deres mål. Teorien, udviklet af psykologen E. Tory Higgins (1998), foreslår, at mennesker enten er motiveret af at opnå positive udfald (mulighedsfokus) eller undgå negative udfald (sikkerhedsfokus). Denne motivationsstil påvirker, hvordan vi tænker, handler og oplever verden omkring os. I blandt de 49 interviewede iværksættere var 17 primært fokuseret på sikkerhed og de resterende 32 var fokuseret på muligheder.

- **Sikkerhedsfokus:** Personer med et sikkerhedsfokus er primært optaget af at bevare status quo og undgå tab og risici. Deres primære mål er at opnå tryghed, sikkerhed og forudsigelighed. Deres strategier er derfor defensive: de vil beskytte sig, undgå farer og maskere svagheder. Eksempler på dette fokus i praksis er, når en person vælger at udføre en opgave i et trygt miljø, hvor de føler sig sikre på at undgå fejl. De vil ofte forsøge at maskere vanskeligheder eller undgå vanskelige opgaver helt. For at minimere risikoen for at blive udsat for kritik eller fiasko, kan de blive usynlige i grupper eller deltage i teamarbejde for at gemme sig bag andres præstationer.
- **Mulighedsfokus:** I modsætning hertil er personer med et mulighedsfokus drevet af vækst, ambitioner og ønsket om positive resultater. Deres mål er at rykke frem og opnå en bedre tilstand end den nuværende. De bruger offensive strategier, som har til formål at optimere deres præstationer, kompensere for svagheder og blive bedre til det, de laver.

Dette fokus viser sig i handlinger som at bruge tekniske værktøjer og visuelle hjælpemidler for at forbedre effektiviteten. De foretrækker at lave opgaver, der giver energi, og de bruger strukturer for at skabe et bedre grundlag for succes. De er også mere villige til at afvise opgaver, der ikke stemmer overens med deres mål, og de er ikke bange for at bede om hjælp, da de ser det som et middel til at opnå deres ambitioner.

Regulatorisk fokus

	Sikkerhedsfokus	Mulighedsfokus
Formål	Prioritere sikkerhed og undgå risici	Stræben efter personlig vækst og ønske om positive resultater
Strategi	Beskyt, undgå, maskér	Optimer, kompensere, blive bedre
Eksempler på handlinger	Udfør opgave i et trygt miljø Maskér vanskeligheder Undgå vanskelige opgaver Bliv usynlig Deltag i teamarbejde (for at gemme sig)	Brug tekniske værktøjer Brug visuelle hjælpemidler Lave opgaver, der giver energi Brug strukturer Afvis opgaver Bed om hjælp

Det var tydeligt i analysen, at iværksætternes regulatoriske fokus var meget afgørende for deres motivation for iværksætteri, hvor sikkerhedsfokus oftest ledte til flugt iværksætteri og mulighedsfokus ledte til frivilligt iværksætteri. 37 af ud de 49 iværksættere (76 %) fulgte én af disse to veje.

Hvorfor afviger nogle fra den slagne vej?

Men mens de fleste følger én af disse to veje, afviger nogle fra mønstret.

Nogle iværksættere med et mulighedsfokus, der normalt ville vælge frivilligt iværksætteri, ender alligevel med at flygte ind i iværksætteri. Det sker ofte, hvis de oplever negative følelser eller mangler social støtte fra deres omgivelser. Disse faktorer kan overskygge deres ambitioner og tvinge dem til at søge en flugtvej.

Omvendt kan iværksættere med et sikkerhedsfokus, som typisk ville have valgt flugt-iværksætteri, ende med at vælge den frivillige vej. Dette sker, hvis de oplever positive følelser og har et stærkt socialt og støttende netværk omkring sig. Disse positive oplevelser kan give dem den nødvendige selvtillid til at overkomme deres forsigtighed og forfølge et bevidst, frivilligt iværksættereventyr.

Rollemodel

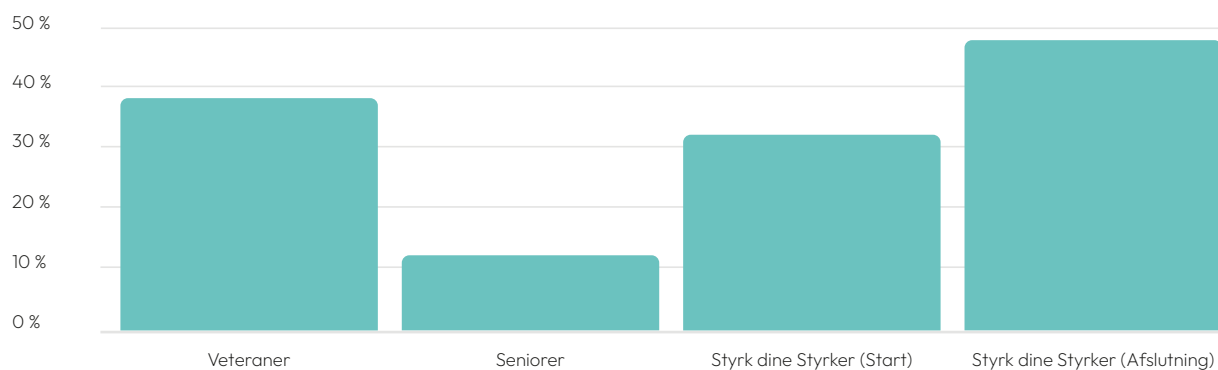
Jakob Frederik Lykke, Stifter af Cliarly

Foto: Cliarly

Iværksættelse i træningsprogrammet

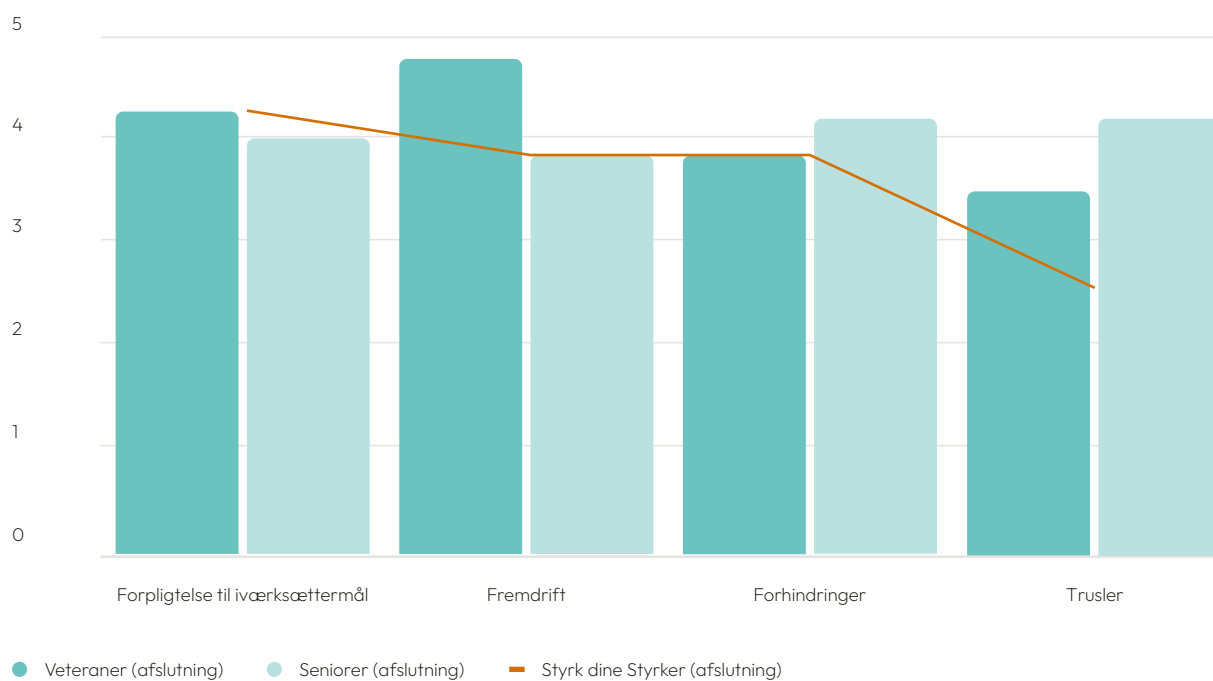
45 % flere tætttere på virksomhedsrealisering ved afslutning af programmet (fra 33 % til 48 %)
(%-vis tæt på eller oppe at køre med virksomhed)

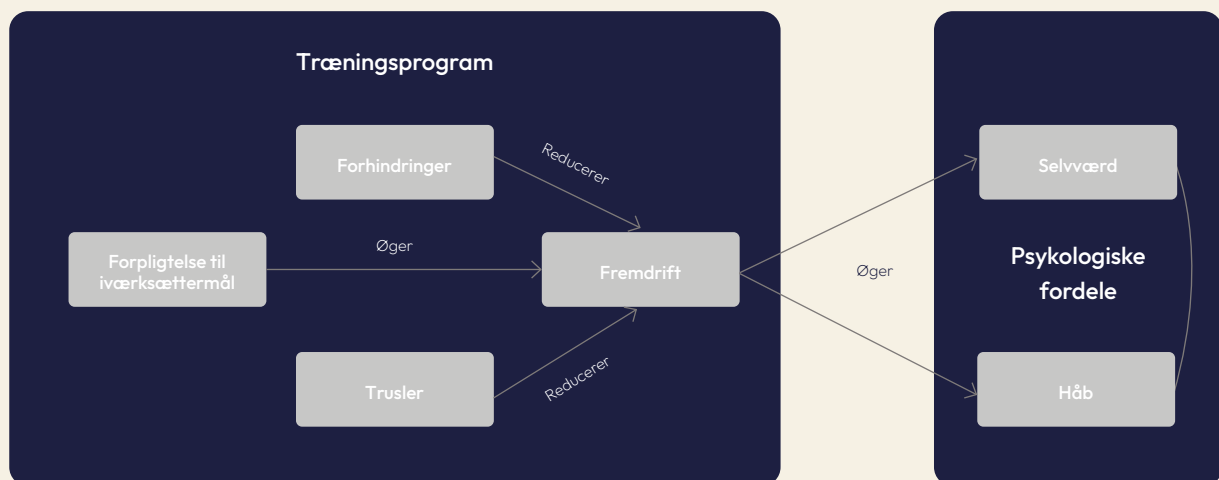
Lanceringssevent 2023

Høj forpligtelse, god fremdrift, og få trusler, trods forhindringer

Mens de tidligere afsnit har handlet generelt om iværksætteri blandt personer med ordblindhed, handler dette afsnit om de personer med ordblindhed, som deltog i træningsprogrammet "Styrk dine Styrker". Fremgang i iværksætteriet.

- **Fremskridt, forhindringer, trusler.** Ved starten af træningsprogrammet var 33 % af deltagerne tæt på eller oppe at køre med deres virksomhed, mens tallet er steget til 48 % ved afslutningen af programmet. Denne fremgang er sket på trods af en følelse af langsom fremdrift, forhindringer og trusler. Det er således en uoverensstemmelse i følelsen af fremdrift og den reelle fremdrift. Det kan skyldes manglende selvværd eller håb.

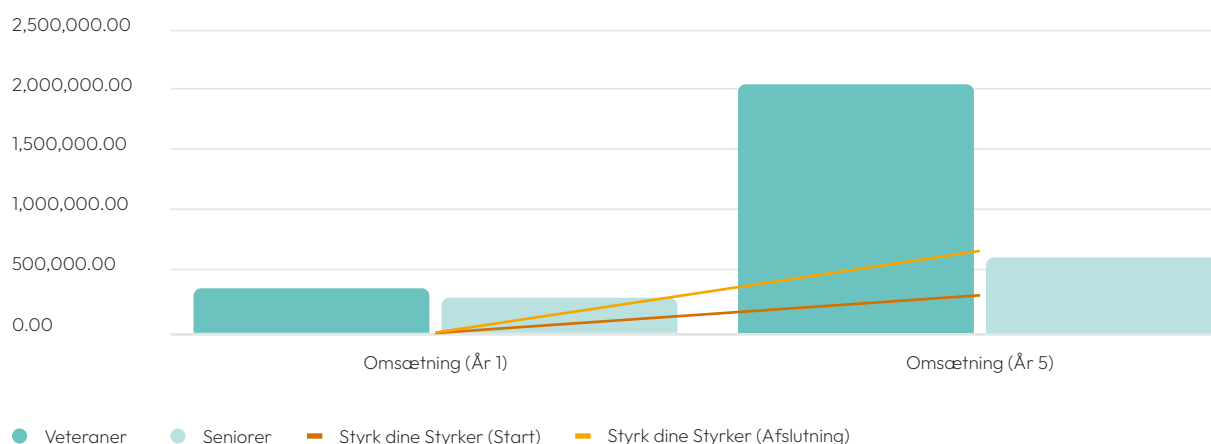

Note: Selvværd er målt via 10 spørgsmål: I iværksætttermiljøet (for eksempel som du oplevede det i træningsprogrammet) (1) Betyder jeg noget, (2) Jeg bliver taget seriøst, (3) Jeg er vigtig, (4) Jeg er betroet, (5) Folk tror på mig, (6) Jeg kan gøre en forskel, (7) Jeg er værdifuld, (8) Jeg er hjælpsom, (9) Jeg er effektiv, og (10) Jeg er samarbejdsvillig. Gennemsnit på 7-skala = 5,6.

Håb er målt via 8 spørgsmål fra Snyder et al. (1991): (1) Jeg kan komme i tanke om mange måder at komme ud af problemer på, (2) Jeg forfølger energisk mine mål, (3) Der er mange måder at løse ethvert problem på, (4) Jeg kan komme i tanke om mange måder at få de ting i livet, der er vigtigst for mig, (5) Selv når andre bliver modløse, ved jeg, at jeg kan finde en måde at løse problemet på, (6) Mine tidligere oplevelser har forberedt mig godt på min fremtid, (7) Jeg har haft ret stor succes i livet, og (8) Jeg opfylder de mål, jeg har sat mig. Gennemsnit på 7-skala = 5,6.

- **Selvværd og håb.** Der er nemlig positive personlige effekter, udover deres mere forretningsmæssige effekter, når deltagerne har følt fremdrift undervejs i forløbet. Som modellen over effekterne af træningsprogrammet illustrerer, øges også deltagerne selvværd og håb, når de oplever fremdrift. Der er således nogle gode positive sideeffekter udover selve det forretningsmæssige, der taler ind i den eksisterende debat om mental sundhed blandt iværksættere (Nielsen & Klyver, 2025).

Relative lave forventninger til omsætning, men højt ved afslutning af programmet (median)

- Originalitet i ideer.** Som tilfældet er hos de fleste iværksættergrupper, er originalitet i forretningsideerne relative lave hos deltagerne i iværksætterprogrammet. De er hverdagsiværksættere, nærmere end vækstiværksættere. Dog er der overraskende mange, som mener, at de leverer noget helt anderledes end det eksisterende (10 % mht. produkt/service, 3 % mht. promovering og salg og 26 % mht. til målgruppe) eller noget verden aldrig har set (7 % mht. produkt/service, 3 % mht. promovering og salg og 7 % mht. til målgruppe). Det er primært på valget af målgruppe, at forretningsideerne vurderes særligt originale. De kvalitative analyser viser i overensstemmelse, at mange af forretningsideerne, er ideer rettet imod andre ordblinde. Det kan ikke på nuværende tidspunkt vurderes om denne originalitet, som rapporteres, afspejler et unikt højt niveau blandt de deltagende iværksættere, eller om det afspejler urealistiske forventninger. Tidligere forskning viser, at iværksættere ofte er overoptimistiske med hensyn til originaliteten af deres ide, og det er med størst sandsynlighed også tilfældet her for de fleste.
- Vækstintentioner.** I forhold til andre minoritetsgrupper, her veteraner og seniorer, har de ordblinde iværksættere relative lave vækstambitioner. Det taler enten imod den høje rapporterede originalitet hos flere af deltagerne, eller at originalitet kun målrettes en lille niche målgruppe uden større skaleringspotentiale eller ambition. Ved starten af programmet havde de en forventning (median) på 50.000 kr. det første driftsår og 375.000 kr. det femte driftsår. Ved afslutningen havde deltagerne nedreguleret forventninger til det første år til 0 kr. mens de havde opreguleret den forventede omsætning på femte drift år til 750.000 kr.

Ambitions-mæssigt kan de ordblinde således primært karakteriseres som hverdagsiværksættere, og selvom denne gruppe ikke leverer de spektakulære vækstiværksætterhistorier, viser tidligere forskning tydeligt den afgørende rolle, som hverdagsiværksættere har for samfundet (Klyver, 2024).

- **Tilfredshed med træningsprogrammet.** I rapporten afrapporteres også interviews med ni af deltagerne, som er foretaget efter afslutningen af træningsprogrammet. De var generelt meget glade for forløbet, som de beskrev som både inspirerende og lærerigt. En af de største gevinster var muligheden for at møde andre ordblinde iværksættere og udveksle erfaringer. Denne del skabte en stærk følelse af fællesskab og gensidig forståelse.

Forløbet har givet mange af deltagerne øget selvtillid og mod til at forfølge deres iværksætterdrømme. De har lært at se deres ordblindhed som en styrke i stedet for en svaghed, hvilket var et centralt og meget positivt budskab.

Deltagerne havde dog også enkelte ønsker til forbedring, primært for at optimere det faglige udbytte. Nogle oplevede, at undervisningen ikke var dybdegående nok, og der var et generelt ønske om mere praktisk, hands-on undervisning frem for foredrag. I et vist omfang afspejler det også forskelligheden af deltagerne og deres eksisterende kendskab til iværksætteri. Nogle efterlyste desuden at networking delen blev mere struktureret. Der var også fra enkelte et ønske om, at undervisningen i endnu højere grad tog hensyn til de særlige behov og udfordringer, som ordblinde oplever.

Udvalgte citater fra 9 af deltagerne:

- *“Jeg synes faktisk, at der var rigtig mange gode emner og oplæg, og de var gode til at formidle.”*
- *“Jeg fik sindssygt meget ud af AI-modulet og er begyndt at bruge det til at lave LinkedIn-opslag.”*
- *“Jeg synes helt afgjort, at AI-kurset var målrettet og meget nyttigt. Der er så mange værktøjer, man ikke kender, som kan være en stor hjælp.”*
- *“Det var fint nok at få noget viden om bæredygtighed, og vi fandt ud af, at vi var længere fremme end forventet.”*
- *“Jeg fik virkelig meget ud af branding-modulet og har reflekteret over min egen brandingstrategi.”*
- *“Der kunne godt have været mere struktur og flere pauser under undervisningen.”*
- *“Jeg ville gerne have haft mere hands-on arbejde og færre slides.”*
- *“Det var virkelig givtigt at mødes med de andre deltagere og få sparring på ens ideer.”*
- *“Det har givet mig noget af det bedste netværk, fordi det er nogle, der forstår mig, og jeg forstår dem.”*
- *“Jeg har fået mod til at tænke større og række ud til større samarbejdspartnere.”*

Rollemodel

Anna Borg, Stifter af Annas Fiskekasser

Foto: Danske Iværksættere

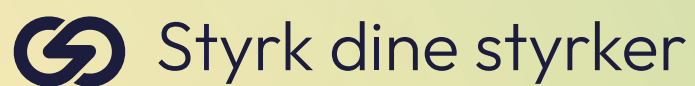
Referencer

- Brimo, K., Dinkler, L., Gillberg, C., Lichtenstein, P., Lundström, S., & Åsberg Johnels, J. (2021). The co-occurrence of neurodevelopmental problems in dyslexia. *Dyslexia*, 27(3), 277-293.
- Carson, K. D., Carson, P. P., & Bedeian, A. G. (1995). Development and construct validation of a career entrenchment measure. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 68(4), 301-320.
- Doyle, N. (2020). Neurodiversity at work: a biopsychosocial model and the impact on working adults. *British Medical Bulletin*, 135(1), 108-125.
- Ferris, G. R., Witt, L. A., & Hochwarter, W. A. (2001). Interaction of social skill and general mental ability on job performance and salary. *Journal of applied psychology*, 86(6), 1075.
- Higgins, E. T. (1998). Promotion and prevention: Regulatory focus as a motivational principle. In *Advances in experimental social psychology* (Vol. 30, pp. 1-46). Academic Press.
- Klyver, K. (2012). Danish Panel Study of Entrepreneurial Dynamics. Ikke publiceret datasæt.
- Kuvaas, B., & Dysvik, A. (2009). Perceived investment in employee development, intrinsic motivation and work performance. *Human resource management journal*, 19(3), 217-236.
- Klyver, K., Steffens, P., & Honig, B. (2022). Psychological factors explaining Ukrainian refugee entrepreneurs' venture idea novelty. *Journal of Business Venturing Insights*, 18, e00348.
- Klyver, K. (2024). Hverdagsiværksætteri – Illusioner og fakta. Syddansk Universitetsforlag.
- Nielsen, M. S. & Klyver, K. (2025). Danske Iværksættere – En kortlægning af mental sundhed.
- Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M., Sigmon, S. T. & Harney, P. (1991). The will and the ways: development and validation of an individual-differences measure of hope. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(4), 570.
- Wanberg, C. R., Kanfer, R., & Banas, J. T. (2000). Predictors and outcomes of networking intensity among unemployed job seekers. *Journal of Applied Psychology*, 85(4), 491.

Rollemodel

Rosa Faizzad, Stifter af ROSA FAIZZAD
Foto: Danske Iværksættere

Alle rettigheder forbeholdes

Danske Iværksættere
Islands Brygge 39, 2300 København
CVR: 10172942